

gjøre Regning med Hensyn til nogen Anden. Jeg troer ogsaa, at Erfaringen viser, at Præsten er et gavnligt Element, ikke blot ved Skolevæsenet, hvor han forekommer mig at være uundværlig, men ogsaa ved Fattigvæsenet. Det er sandt, at det er besværligt for Præsten at deeltage i Fattigvæsenet, og at Præsterne, dersom man skulde see hen paa deres egen Interesse, helst maatte udelukkes derfra; men jeg troer dog, at der en Egenkab ved Præsten, som gjør ham særdeles skikket til at deeltage deri. Fattigvæsenet har fra Christendommens Begyndelse været under Præsternes Bestyrelse. Biskop har Fattigvæsenet tabt meget af sin oprindelige Charakter derved, at man har gjort Omsorgen for Fattige til en Tvangsforpligtelse, istedetfor at den fra Begyndelsen af var begrundet paa milde Gaver, som gik igjennem Præstens Hænder; men dette er en Forandring, som nu Udviklingen har ført med sig, og som, efterat det engang er blevet saaledes, ikke lader sig føre tilbage igjen; og jeg troer, at det er godt, at i det nuværende Fattigvæsen, hvori det christelige Element ikke har det Herredomme, som det havde i sin første oprindelige Tilstand, Præsten dog vedbliver at være Medlem, og at de Fattige i Almindelighed ere godt tjente med Præstens Deeltagelse deri. Dersom man var vis paa altid at kunne træffe andre dertil velstakkede Personer, skulde jeg ikke have Noget imod, at Præsten blev fritagen for denne Byrde; men jeg troer ikke, at dette er Tilfældet; og at indføre det System, at, istedetfor at Præsten er Medlem af Communalbestyrelsen, skulde Regjeringen udnævne en eller anden Mand, som et Slags Regjeringscommissair i Sogneforstanderskaberne, er deels upraktisk, deels betænkeligt; thi det vilde ikke være let at finde slike Mænd i selve Communerne, som kjende de communale Interesser, og som selv deeltage deri. Jeg har haft endeel Leilighed til at faae Erfaring angaaende den Dygtighed, hvormed Præsterne besørge Fattigsagerne, og jeg kan ikke nægte, at der er mange Præster, som have megen Indsigt baaede i Fattiglovgivningen og de Forhold, der skulle behandles efter den. Dette er ogsaa ganske naturligt, da de jo i en lang Tid have beskæftiget sig dermed, hvori-

mod de værende Personer, som have Deel i Bestyrelsen, vanskeligt vilde være istand til at sætte sig ind i de mange forviklede Bestemmelser, der maae komme i Betragtning, navnlig naar der opstaaer Spørgsmaal om Forsørgelsesstedet. Det er, som en æret Landstingsmand bemærkede, meget ubehageligt for Præsten, at han skal trænge Folk ud af Communen; men jeg troer, at Præstens Deeltagelse i Fattigvæsenet gjør, at den Drift, der er hos Communen til at fordrive dem, den frygter for skulle falde den til Byrde, ikke i den Grad tager Overhaand, som den vilde tage, naar de øvrige Communemedlemmer alene havde Deel deri. Jeg troer altsaa, at Præsten er et modererende Element. Jeg seer heller ikke, hvorledes det overalt vilde være muligt for mange Communer at vælge Mænd, der have den fornødne Dygtighed til at føre Pennen i de Sager, som høre under Communen, naar Præsten ikke var Medlem. Man kan hertil sige, at man jo kan vælge Præsten; men hans Valg fra Communens Side er afhængigt af mange forskjellige Forhold; man har ofte seet, at den samvittighedsfulde Præst har lagt sig for Had ved Nidtsjæthed for Skolesager, maaskee ogsaa for Fattigsager, da Præsterne sørge bedre for de Fattige, end Communens Medlemmer ønske, og altsaa vil vistnok i den Commune, hvor en eller anden mindre god Mand faaer Overhaand, en saadan Præst blive udelukket. Dernæst vil det ogsaa være et Spørgsmaal, om det kan pålægges Præsten at indtræde, naar man engang imellem finder for godt at bruge ham, men ellers ikke; ialtfald vilde han, hvis han kun engang imellem kom til at deeltage i disse Forretninger, uden at være Medlem stadigt i hele sin Embedstid, let blive mindre skikket der til, end han nu er. Jeg troer altsaa, at det er uheldigt at ville udelukke Præsten fra Communalbestyrelsen, og jeg kan altsaa ikke troe, at denne Deel af Udkastet fortjener Billigelse. Nagtet jeg troer, at man i sin Tid, da Forordningen af 13de August 1841 udkom, havde meget gode Grunde til at give de større Hartsfornbesiddere, dem, der eiede 32 Lønder Hartsforn, Sæde i Sogneforstanderskaberne, erkjender jeg dog, at Forholdene nu have forandret sig saaledes, at det ikke længere er passende,